

діяльність. Намипропонуються шляхи удосконалення тактики у дослідженому напрямі, зокрема: 1) універсуалізувати надання завдань, зокрема цільовим джерелам оперативної інформації з метою виявлення осіб із числа злочинців професіоналів, які втягують неповнолітніх та молодих осіб у злочинну діяльність, отримання оперативної інформації з метою нейтралізації намагань створення злочинної групи чи організації за участю молоді; 2) удосконалення тактики щодо нейтралізації злочинної групи чи організації вже сформованої та діючої за участю молоді, у тому числі із застосуванням оперативної комбінації; 3) удосконалення оперативно-тактичного прогнозування майбутньої поведінки молодих осіб, що становлять оперативний інтерес для оперативних підрозділів поліції, з метою недопущення учинення злочину такою категорією осіб; 4) вдосконалення стратегії і тактики застосування системи заходів у протидії злочинів, що вчиняються молоддю; 5) розшук та встановлення молодих осіб, які ухиляються від слідства та суду.

Утім підняті питання не є остаточними і потребують окремого дослідження, або наукового вивчення. Пропоную учасникам конференції прийняти участь у обговоренні піднятих питань та наданих пропозицій.

1. Смирнов М. П. Комментарии законодательного регулирования оперативно-розыскной деятельности в Российской Федерации и за рубежом (постатейные) [Електронний ресурс] : учеб. пособие. Режим доступа : <http://subscribe.ru/catalog/law.russia.review.conscomment>.

2. Конституционно-правовые проблемы оперативно-розыскной деятельности : сб. мат-лов Всероссийского круглого стола 3 ноября 2011 г. / сост. К. Б. Калиновский. СПб. : Петрополис. 2012. С. 67.

3. Предупреждение и раскрытие преступлений аппаратами уголовного розыска : учеб. пособие / под ред. Б. Я. Штейнбрика, В. А. Лукашова. – М. : Акад. МВД СССР, 1987. С. 38-41.

4. Закатов А. А. Розыскная деятельность : учеб. пособие. Волгоград : ВОН МВД СССР. 1988. С. 16.

5. Скалозуб Л. П. Протидія підрозділами міліції незаконному відшкодуванню податку на додану вартість : монографія. Чернівці : Прут. 2009. С. 185.

6. Смагоринский Б. П. Проблемы совершенствования оперативно-розыскного сопровождения предварительного расследования тяжких преступлений. Тактика, методика и психология расследования тяжких преступлений. Волгоград : ВСИШ МВД России. 1994. С. 30.

Бабанін Сергій Володимирович
к.ю.н., доц., доцент кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» КК України доповнено ст. 126¹ «Домашнє насильство» (набере чинності 11.01.2019 р.), яка передбачає кримінальну від-

повідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи[1].

Частина 1 ст.173² «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування» КУпАП в редакції від 07.12.2017 р. передбачає адміністративну відповідальність за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі його винесення[2].

Крім того, КК України у розділі II «Злочини проти життя та здоров'я особи» містить загальні норми, що передбачають кримінальну відповідальність за спричинення тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості або іншого фізичного болю (ст.ст. 121, 122, 125, 126, 127).

Виникають питання відмежування кримінально-караного домашнього насильства від схожого за ознаками адміністративного правопорушення та розмежування злочинів проти здоров'я особи, що мають схожі з діянням, передбаченим ст. 126¹ КК, ознаки.

Одним з основних критеріїв відмежування ст. 126¹ КК від ст. 173² КУпАП слід визнати ознаку систематичності діянь, передбачену ст. 126¹ КК. Під систематичністю мають на увазі послідовність у діях, вчинках, наявність системи у чому-небудь [3, с. 205].

Проте це визначення не дає відповіді на питання, скільки разів треба вчинити діяння, щоб визнати його систематичним.

У п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності» від 25.04.2003 р. № 3 визначено: «Під здійсненням особою, не зареєстрованою як суб'єкт підприємництва, будь-якого виду підприємницької діяльності з числа тих, що підлягають ліцензуванню, слід розуміти діяльність фізичної особи, пов'язану із виробництвом чи реалізацією продукції, виконанням робіт, наданням послуг з метою отримання прибутку, яка містить ознаки підприємницької, тобто провадиться зазначеною особою безпосередньо самостійно, систематично (не менше ніж три рази протягом одного календарного року) і на власний ризик»[4].

Отже, Пленум ВСУ визнає систематичністю вчинення діяння три і більше разів.

На триразовість вчинення діяння для визнання його систематичним у розумінні ст. 126¹ КК опосередковано вказує і сучасна редакція ст. 173² КУпАП,

яка передбачає відповідальність за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або повідомлення про місце свого тимчасового перебування, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, тобто, фактично, за друге діяння, вчинене протягом року.

Разом з тим вважаємо, що систематичність виступає розмежувальним критерієм кримінально-караного домашнього насильства таст. 173² КУпАП лише у випадку вчинення психологічного або економічного домашнього насильства. Випадки ж домашнього насильства фізичного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень) у будь-якому разі, у тому числі і при одноразовому його вчиненні, слід кваліфікувати за ст. 126 «Побої і мордування» або ст. 127 «Катування» КК України, які повністю охоплюють об'єктивні та суб'єктивні ознаки такого діяння і передбачають більш суворий вид юридичної відповідальності ніж адміністративна.

У зв'язку з наведеним та з метою усунення колізії правових норм пропонуємо виключити з переліку можливих діянь, передбачених ст. 173² КУпАП, домашнього насильства фізичного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень).

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2227-19>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page11>.

3. Словник української мови : [В 10 т.]. Т. 9 / [редкол.: І.К. Білодід та ін.; уклад.: І. Р. Вихованець, В. П. Градова, Г. Н. Демчик та ін.; ред. тому: І.С. Назарова та ін.]. – К. : Наук. думка, 1978. – 916 с.

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності» від 25.04.2003 р. № 3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va003700-03>.

Богатирьова Галина Андріївна
к.пед.н., доц., завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Криворізького факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАВИЧКИ БЕЗКОНФЛІКТНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННІЙ ПОВЕДІНЦІ ОСОБИ

Сучасне українське суспільство переживає складний період свого розвитку, позначений труднощами перехідного періоду, коли демократичні, гуманістичні цінності утверджуються суперечливо і надто повільно. Це зумовлює падіння моралі, культури взаємостосунків між людьми, криміналізацію суспільних відносин тощо. Значні суперечності особливо позначаються на молодому